Jaarplan en begroting 2018
Regio Noordoost Brabant

Noordoost Brabant
partner in AgriFood Capital

T A L E N T
G R O E I
B E R E I K B A A R
I N N O V A T I E
L E E F O M G E V I N G
P O D I U M
E U R O P A
N O O R D O O S T B R A B A N T

C R O S S O V E R
V E E R K R A C H T
P R O E F T U I N
K E N N I S
T R A N S I T I E
B A N E N
V E R S N E L L E N

CONCEPT
Juni 2017

Inhoud

0 Voorwoord (PM) 3
1 Inleiding 4
2 Leeswijzer 8
3 Programma Regio Noordoost Brabant 2018 9
3.1 Inleiding 9
3.2 Deelprogramma Economie 11
3.3 (Veerkrachtige) Leefomgeving 18
3.4 Bereikbaarheid en Mobiliteit 25
3.5 Organisatie en bestuurlijke samenwerking 27
4 Programma Arbeidsmarkt 28
5 Programma AgriFood Capital BV 33
6 Organisatie 39
6.1 Inleiding 39
6.2 Communicatie 39
6.3 Financieel beheer 40
6.4 Directie en secretariaat huisvesting 41
7 Begroting 2018 42
7.1 Inkomsten 42
7.2 Uitgaven 43
7.3 Begroting Personeel 2018 44

CONCEPT

0 Voorwoord (PM)

Hierbij presenteren wij u het jaarplan en de begroting voor 2018 van de regionale samenwerking Noordoost-Brabant. Sterke bedrijvigheid en betekenisvolle innovaties, een goed functionerende arbeidsmarkt en een veerkrachtige leefomgeving zijn daarbij de hoofdlijnen. Ook komend jaar willen we samenwerken aan een betere bereikbaarheid door onder andere breedband en snelfietspaden. En met de groenblauwe dooradering van de regio en het ondersteunen van de transitie van de agrifoodsector maken we onze leefomgeving veerkrachtiger. Overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen maken zich ook komend jaar weer hard voor een toekomstgerichte, inclusieve arbeidsmarkt met de nadruk op talentontwikkeling en flexibiliteit. Samen staan we voor de opgave van realisatie van economische groei en in de aanpak van maatschappelijke uitdagingen op het gebied van voeding, gezondheid en duurzaamheid. We rekenen erop dat getoonde betrokkenheid van het uitgebreide netwerk dat regionale samenwerking een warm hart toedraagt ook de komende jaren onverminderd merkbaar is. Dat is en blijft voorwaarde voor het slagen van de opgaven waar we samen voor staan. Voorliggend jaarplan geeft aan waar in 2018 de accenten liggen en hoe de bijdrage van bewoners van Noordoost Brabant zo effectief mogelijk wordt ingezet. In het jaarplan zijn drie programma's onderscheiden: een voor de Regio Noordoost Brabant, bestaande uit de deelprogramma's Economie, Leefomgeving, Bereikbaarheid &Mobiliteit en Bestuurlijke samenwerking. Een voor de Arbeidsmarkt en een voor AgriFood Capital BV.

Ton Rombouts, voorzitter Regio Noordoost Brabant

Carel Nobbe, directeur Regio Noordoost Brabant

CONCEPT

1 Inleiding

Strategische samenwerking

De regionale samenwerking in Noordoost Brabant (NOB) tussen 17 gemeenten en 2 waterschappen is vastgelegd in een convenant. De doelen van deze samenwerking zijn vastgelegd in onze Strategische Agenda 2014-2020. Hierbij treft u het concept jaarplan 2018 aan van de Regio Noordoost Brabant. Het convenant loopt tot /met 2020. In dit jaarplan beschrijven we hoe we onze ambitie in 2018 gaan realiseren. Hoe gaan we aan de slag om de regio verder te ontwikkelen tot een Europese topregio Agrifood? Met als uiteindelijk resultaat de ontwikkeling van welvaart en welzijn van onze inwoners en een duurzame leefomgeving voor mens, plant en dier.

Onze strategische agenda

De regio Noordoost-Brabant heeft vele kwaliteiten, waaronder een sterke en innovatieve agri-foodsector, een veelzijdig mozaïek van steden en kernen en een aantrekkelijke leefomgeving en robuuste landschappen. We staan voor grote uitdagingen. De toenemende economische concurrentie doet een groot appèl op onze innovatiekracht, de werkgelegenheid groeit, maar staat ook nog steeds onder druk en het beslag op ruimte en milieu neemt toe. Daarnaast vragen klimaatadaptatie, energietransitie en circulair ondernemen om versterking van het adaptief vermogen van overheden, bedrijven, kennisinstellingen en burgers. De samenwerking in de regio krijgt gestaag meer vorm en de eerste resultaten zijn zichtbaar. AgriFood Capital is het vlaggenschip, waaronder we als triple helix organisatie opereren. We willen Noordoost Brabant uit laten groeien tot de topregio in agrifood in Europa. Dat biedt kansen, maar schept ook verplichtingen. Vooral voor een thema als AgriFood speelt daarbij zowel het economische als maatschappelijke belang. Geopolitieke spanningen, issues over voedselveiligheid en de kwaliteit van onze leefomgeving zijn hier voorbeelden van. Vele steden en regio's hebben voeding en voedsel op hun economische en maatschappelijke agenda gezet. In hun zoektocht naar concretisering verbinden zij zich met elkaar en formuleren gezamenlijke doelstellingen. Voor de toekomst van onze voedselsystemen is een gemeenschappelijke stip op de horizon belangrijk. De Food and Agriculture Organisation (FAO) van de Verenigde Naties werkt samen met de internationale gemeenschap voor het bereiken van de 2030 agenda voor duurzame ontwikkeling inclusief de 17 "Sustainable Development Goals" (SDGs).

CONCEPT

In deze doelen gaat het om het stoppen van armoede en honger tot het reageren op klimaatverandering en verduurzamen van natuurlijke hulpbronnen; om het tegengaan van voedselverspilling tot het zuinig omgaan met water en energie; om het bieden van economische groei tot het creëren van duurzame steden. Voedsel en landbouw zitten daarmee in het hart van de 2030 Agenda. Om als regio Noordoost Brabant een bijdrage te leveren aan de voedselsystemen van de toekomst omarmen we dit internationale kader. De in 2013 gekozen slogan "Sowing Innovation, harvesting the future" is daarmee nog steeds relevant en actueel.

Bepalend daarin is de maatschappelijke acceptatie van de wijze waarop we voedsel produceren en landbouw bedrijven. Het vinden van een betere balans in de Agrifood keten tussen het onmiskenbare economische belang en de negatieve impact op de omgeving, dierenwelzijn en volksgezondheid is voorwaarde voor die acceptatie. Juist in de regio Noordoost Brabant kunnen en willen we een actieve bijdrage leveren in de zoektocht naar die balans. Voor de komende jaren is daarbij het uitgangspunt dat we toewerken naar een, in de regio breed gedragen, "emissievrije landbouw in 2025".

Deelnemende partners

Het convenant regionale samenwerking is door de partners vastgesteld op 19 oktober 2016 voor een periode van 4 jaar (2017 t/m 2020). De convenantspartijen leveren daarmee een financiële bijdrage in het Regiofonds. Drie euro per inwoner/ jaar en een bijdrage van de beide waterschappen voor het regiofonds en een bijdrage van de gemeenten uit de arbeidsmarktregio NOB van 1 euro voor het programma arbeidsmarkt. Met deze bijdragen ontstaat een werkbudget. Vanuit het Regiofonds levert de regio een (jaarlijkse) financiële bijdrage aan de Uitvoeringsorganisatie AgriFood Capital B.V. Dit is vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst met AgriFood Capital B.V. met als doel een optimale inzet van (financiële) middelen. AgriFood Capital B.V. stelt de regio op hoofdlijnen op de hoogte van haar werkzaamheden, en legt verantwoording af over de door haar verrichte werkzaamheden.

Deelnemende gemeenten 17
Deelnemende waterschappen 2
Bestuurlijke regiegroep 19 leden Burgemeesters en Dijk-/Watergraven
Dagelijks Bestuur 7 leden: • Voorzitter Regio Noordoost Brabant • (vice) Voorzitter Regio Noordoost Brabant • Voorzitter Portefeuillehouders overleg Economie • Voorzitter Portefeuillehouders overleg Arbeidsmarkt • Voorzitter Portefeuillehouders overleg Duurzame leefomgeving • Voorzitter Portefeuillehouders overleg Bereikbaarheid en Mobiliteit • Secretaris (Directeur Regionale Samenwerking Noordoost Brabant

CONCEPT

Kerngegevens Regio Noordoost Brabant

	Begroting 2018	Begroting 2017
Algemeen		
Inwoners (1 jan voorgaande jaar (cf. CBS))	645673	647631
Financieel (in dzden €)		
Programmasaldo jaarrekening 2016	160	
Bijdrage partners (in dzden €)		
Gemeenten Samenwerkingsverband 3€/inwoner	1937	1943
Gemeenten Arbeidsmarkt (excl. Heusden) 1€/inwoner	602	604
Waterschappen (6,5% van totaal gemeenten samenwerkingsverband)	126	126
Bijdrage AFC werk en AFC BV	210	210
Bijdragen derden AFC BV	185	
Totaal baten	**3220**	**2673**
Lasten (in dzden €)		
Programma Arbeidsmarkt	602	600
Programma Regio Noordoost Brabant		
Economie	480	380
Leefomgeving	375	440
Bereikbaarheid en Mobiliteit	30	40
Bestuurlijke samenwerking	27	0
Programma AgriFood Capital BV	1191	1006
Organisatie, secretariaat, administratie, facilitair	515	500
Totaal lasten	**3.220**	**2.673**

CONCEPT

2 Leeswijzer

In dit jaarplan zijn drie programma's onderscheiden:

- Programma Regio Noordoost Brabant, bestaande uit de deelprogramma's Economie, Leefomgeving, Bereikbaarheid &Mobiliteit en Bestuurlijke samenwerking.
- Programma Arbeidsmarkt
- Programma AgriFood Capital BV

De overheadlasten worden middels een verdeelsleutel toegerekend aan de drie programma's.

In voorliggend jaarplan en begroting 2018 treft u de belangrijkste hoofdlijnen voor die thema's waar de Bestuurlijke regiegroep (BRG) van de regio en de portefeuillehouders overleggen (Poho's) Arbeidsmarkt, Economische Ontwikkeling, Duurzame leefomgeving (inclusief Ruimtelijke ontwikkeling) en Bereikbaarheid & Mobiliteit de richting uitzetten. Het jaarplan 2018 wordt naar de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten gezonden voor het geven van een zienswijze. Het jaarplan geeft per taak aan:

- Wat hebben we bereikt?
- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat hebben we daarvoor nodig?

Proces vaststelling jaarplan en begroting 2018

Een groot aantal gemeenteraden heeft in haar zienswijze op het jaarplan en begroting 2017 gevraagd om het proces van totstandkoming van het jaarplan en begroting zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de andere Gemeenschappelijke regelingen in de regio om daarmee het proces richting gemeenteraden en besturen van waterschappen inzichtelijker te maken en om zo meer draagvlak te creëren. Daarnaast is gevraagd om de uitvoeringprogramma's en de projecten zo "SMART" mogelijk te maken, Het draagvlak voor het plan is verbeterd door vroeg in het proces van totstandkoming van het jaarplan de verschillende betrokken bestuurders via de poho's intensiever te betrekken. Tenslotte vragen de raden om het de ambitie(versnellingsafspraken) meer in balans te brengen met beschikbare capaciteit en middelen. Dat gebeurt door ervoor te zorgen dat gedurende het jaar 2017 de benodigde capaciteit en middelen beschikbaar worden gesteld om de ambities uit het plan te realiseren. In samenwerking met de gemeentesecretarissen wordt het capaciteitsvraagstuk aangepakt, waarbij de inzet is om de capaciteit te vinden door "werk-met-werk" te maken, aansluitend bij lokale en regionale speerpunten.

- 16 maart 2017: eerste consultatie van de Portefeuillehouders door discussie te voeren over de hoofdlijnen in de vier PoHo's en het overleg Ruimtelijke ontwikkeling.
- April 2017: opstellen conceptjaarplan en -begroting 2018 en (concept)jaarrekening 2016
- Week 20: vaststellen concept jaarplan en begroting 2018 en (concept) jaarrekening 2016 door DB en BRG.
- Week 21: start agendering in raadscommissies en/of de gemeenteraad
- Week 25: Behandeling in raadscommissie en/of de gemeenteraad. Zienswijzen van gemeenteraden moeten uiterlijk 25 juni 2017 aan de BRG van de regio Noordoost Brabant worden kenbaar gemaakt
- 29 juni 2017: Vaststelling begroting 2018 en jaarrekening 2016 in BRG.

CONCEPT

3 Programma Regio Noordoost Brabant 2018

3.1 Inleiding

Programma	Regio Noordoost Brabant
Deelprogramma	Economie
Deelprogramma	Leefomgeving
Deelprogramma	Bereikbaarheid en mobiliteit
Deelprogramma	Bestuurlijke Samenwerking

In de Regionale Agenda is de focus gelegd op de thema's economie, leefomgeving, bereikbaarheid & mobiliteit en bestuurlijke samenwerking. Binnen de genoemde thema's werken we aan de verbetering van onze regio. Tegelijkertijd is de agenda van de bestuurlijke samenwerking dynamisch. Colleges houden de vinger aan de pols of we nog met de juiste thema's aan de slag zijn binnen de Regio Noordoost Brabant.

Ten opzichte van de begroting van de begroting 2017 zijn andere accenten gelegd op het gebied van het stimuleren van MKB-innovatie en in het programma gebiedsopgaven. De in deze twee programma's bespaarde kosten zijn ingezet in de programma's van We are Food en het leveren van een bijdrage in het Leisure ontwikkelfonds. Ook is het overschot van de jaarrekening 2016 ingezet.

"Kopgroepen"

Voor de uitvoering van de Regionale Agenda zijn 'bestuurlijke en ambtelijke kopgroepen' ingericht. Die werken, onder sturing van een bestuurlijk trekker, aan het voorbereiden en uitwerken van vastgestelde opgaven. De kopgroepen bestaan uit een diversiteit aan leden die zich verbinden aan de opgave/vraagstuk, aan de oplossingsrichting en het resultaat van de werkplaats. Hiervoor brengen ze hun kennis, tijd, netwerk en denkkracht in. De opdrachten aan de kopgroepen leiden tot concrete afspraken, programma's, convenanten etc., die worden belegd bij de partners. Er worden dus geen besluiten genomen. De besluitvorming over inhoudelijke thema's gebeurt door de gemeenten zelf.

Voor 2018 zijn er de volgende thema's voorzien, onderverdeeld in de vier deelprogramma's met bijbehorende taken:

Economie	**Leefomgeving**
Economische strategie	Transitie landbouw
Investeringsfondsen	Gezondheid, natuur, klimaat, energie
Werklocaties	Strategie ruimte
Internationale samenwerking (Europa tafel)	
Mobiliteit en Bereikbaarheid	**Bestuurlijke samenwerking**
Strategische mobiliteitsagenda	Bestuurlijke ontmoetingen regiodagen
Basis op orde (regionale uitvoering)	Bestuurlijke besluitvorming BRG/DB
	Raadsleden
	Ambtelijke Afstemming regionale samenwerking

Als zich tussentijds nieuwe taken aandienen, die niet passen binnen de vastgestelde opdrachten voor de kopgroepen en daarmee zijn verankerd in de jaarlijkse werkprogramma's, wordt door het dagelijks bestuur de afweging gemaakt of deze opgepakt moeten en kunnen worden.

Bestuurlijke samenwerking

De bestuurlijke regionale samenwerking gebeurt in een goed functionerend bestuurlijk platform dat is afgestemd op gemeentelijke besluitvormingsprocessen. Tijdens de "regiodagen Noordoost Brabant" zijn alle gemeenten van de regio vertegenwoordigd door vertegenwoordigers van de colleges van Burgemeester en Wethouders. De regiodag is het moment en de plaats waar regiogemeenten praten over de regionale opgaven. Op de regiodagen vindt ontmoeting plaats, worden de deelnemers geïnspireerd door presentatie van portefeuille overstijgende onderwerpen en worden besluiten genomen over de regionale agenda.

Ambtelijke organisatie

De Regio Noordoost Brabant heeft ter ondersteuning van de bestuurlijke samenwerking een kleine, compacte/slagvaardige ambtelijke organisatie, die bestaat uit een directeur, procesmanagers, die inhoudelijke vraagstukken identificeren en articuleren, groepen tot visie brengen, draagvlak verbreden en partners tot actie en resultaat kunnen brengen. Deze programmamanagers kunnen ook secretaris van een portefeuillehouders overleg zijn.

Mensen en middelen

Kernactiviteit van de Regio Noordoost Brabant is de bestuurlijke samenwerking. Alle activiteiten zijn hier een onderdeel van. De ambtelijke organisatie van de Regio ondersteunt deze activiteiten. De totale ondersteuning vraagt om de inzet van mensen en middelen.

CONCEPT

3.2 Deelprogramma Economie

Programma	Regio Noordoost Brabant
Deelprogramma	Economie
Taken	Economische strategie
	Investeringsfonds
	Internationale samenwerking
	Bijdrage We are Food
	Bijdrage Leisure ontwikkelfonds

3.2.1 Economische strategie

De regio streeft naar een goede basis met sterke bedrijvigheid. De regio Noordoost Brabant werkt hieraan door:

- Economische groei te faciliteren, zowel kwantitatief als kwalitatief.
- Innovatie te stimuleren

De regio heeft verder een keuze gemaakt om juist actief te zijn op de topsectoren Agrifood, logistiek en de crossovers vanuit Agrifood & Health (Healthy Food), Agrifood & HTSM (Smart Food) en Circular Food. Dit onderdeel komt onder AgriFood Capital aan de orde. Ook ondersteunt de regio het Leisure ontwikkelfonds.

Wat hebben we bereikt?

Eind 2016 heeft de regio Noordoost Brabant het afsprakenkader Bedrijventerreinen vastgesteld. Dit kader bevat een planning van alle bedrijventerreinen in de regio op basis van prognoses met kwantitatieve en kwalitatieve inschattingen. Daarin zijn ook opgenomen regionale afspraken over het instellen van een 1-loket voor ruimtevragers (> 1 ha), regionale promotie, onderzoek lokaal aanbod en een onderzoek naar een investeringsfonds met behulp van de BOM. De regio is in 2017 gestart met het delen van ruimtevragers groter dan 1 ha, onderzoekt de mogelijkheden van een fonds en een vorm van regionale promotie.

Verder heeft de regio (met de provincie) de ontwikkelingen gemonitord van bedrijventerreinen, detailhandel en kantoren. In de regionale detailhandelsvisie zijn afspraken gemaakt over het afhandelen, het regionaal afstemmen van detailhandelsinitiatieven die buiten het kader van de visie vallen. De regio heeft al verschillende initiatieven regionaal gedeeld en begeleid.

Een regionale aanpak bij de aanleg van glasvezel in het buitengebied blijkt achterhaald. Er zijn inmiddels meerdere partijen actief, die allemaal een andere insteek hebben. Elke gemeente bepaalt nu zelf welk pad zij bewandelt (samen of zelfstandig). Nu verwachten we dat een heel groot gedeelte van noordoost verglaasd zal worden (zowel stedelijk als landelijk) en dat enkele delen van het buitengebied achterblijven.

CONCEPT

Verder heeft de regio een pilot opgezet met de universiteit Tilburg voor het gebruik van een tool om bedrijven te helpen bij hun keuze bij offshoring of reshoring én is de regio Noordoost een samenwerking aangegaan met het Expat Centre Eindhoven om expats in onze regio op een zo goed mogelijke manier te begeleiden en van informatie te voorzien. We zien het als de uitrol van een rode loper voor dit soort werknemers.

Wat willen we bereiken?

De afgelopen 2 jaar heeft de focus gelegen op het maken van afspraken over de bedrijventerreinen. Voor de toekomst willen we de economie meer centraal stellen binnen het poho ez. Het stimuleren van innovatie, stimuleren van topsectoren en beter samenwerken met het poho arbeidsmarkt (sociaaleconomisch), Ondernemerslift + voor het vergroten van succes bij starters en het versterken van de triple Helix organisatie AgriFood Capital en het vergroten van het draagvlak hiervoor.

Naast voldoende en kwalitatief goede werklocaties gaat de regio Noordoost zich dus meer focussen op het “stimuleren” van het MKB.

Wat gaan we daarvoor doen?

Door evaluatie en monitoring van de werklocaties in 2017-2018 houden we vraag en aanbod in evenwicht en kunnen we tijdig anticiperen op nieuwe ontwikkelingen, zowel kwantitatief (deprogrammeren) als kwalitatief (herstructureren of omkatten). Een goed lopend 1-loket zorgt voor een vlotte afhandeling van een ruimtevraag vanuit de doelstelling “juiste bedrijf op de juiste plek”. Voor met name de bovenregionale ruimtevrager reageert de regio zijnde 1 gemeente en naar buiten toe voeren we een eensgezinde promotie met lokale bijzonderheden.

De werkvelden arbeidsmarkt en economie gaan integraal te werk op onderwerpen als robotisering, automatisering en digitalisering. De resultaten voor het bedrijfsleven t.a.v. expats en het gebruik van de tool reshoring/offshoring worden gemonitord, maar er zal ook naar de effecten voor de arbeidsmarkt gekeken worden. Er wordt in 2017 een voorstel voorbereid over de reshoring/offshoring tool en de wijze waarop we als regio hiervan gebruik gaan maken.

Programmalijnen van AgriFood Capital, Ondernemerslift+ en Economie & innovatie krijgen de aandacht van het poho ez, zodat zowel bestuurders als ambtenaren in het veld deze informatie kunnen verspreiden. Met talrijke initiatieven in Noordoost-Brabant op het gebied van innovatie zijn er enorme kansen voor het door ontwikkelen naar een krachtig systeem van (open) innovatie. De provincie en regio zetten hun de inspanningen op versterking van de innovatieve hotspots voort. Zo bevorderen we het gehele systeem van (open) innovatie. De bedrijven zijn uitgangspunt. Een lange termijnperspectief, met draaglijnen voor de bedrijven en de industrie van de toekomst, geeft richting aan de soms lastige keuzes van vandaag. Voor een krachtig systeem is het van belang om de bestaande/ toekomstige hotspots duurzaam met elkaar te verbinden.

CONCEPT

Wat hebben we daarvoor nodig?

Strategie economie	
Trekkers: Hanne van Aart (Heusden)/ Fridthjof van Leerdam (NOB) Trekkers Innovatieve hotspots: Frank den Brok/Eja Paasterink (NOB/ Meierijstad)	
	Begroting 2018
Ureninzet Regio NOB	1120
Apparaatskosten	0
Programmakosten: Expatcentrum Een loket Bijeenkomsten kopgroepen Innovatieve hotspots	 25.000 15.000 15.000 25.000

De reshoring/offshoring tool gebruiken we op dit moment in samenwerking met de universiteit Tilburg. Het is nog onduidelijk welke kosten hier structureel uit voort gaan vloeien. Een voorstel hiervoor is in de maak.

3.2.2 Investeringsfonds MKB Innovatie

Wat hebben we bereikt?

In 2017 zijn in samenwerking met de partners in innovatie waaronder de Provincie en AgriFood Capital BV weer diverse stappen gezet om adequate en vernieuwende oplossingen te realiseren voor de vraagstukken in onze regio. Kort samengevat gaat het om:

> Stimuleren van de MKB Innovatie. De provincie en regio hebben in 2017 samen circa € 700.000,- subsidie verstrekt aan 14 projecten die hiermee een innovatie ontwikkelen/ hebben ontwikkeld.

Wat willen we bereiken?

De regio Noordoost en de triple helix organisatie AgriFood Capital willen een Innovatief ecosysteem creëren. Samen met andere triple helix organisaties zoeken we naar mogelijkheden om meer mkb-bedrijven gebruik te laten maken van de innovatieve kracht van triple helix organisaties. Voor Noordoost Brabant/AgriFood Capital onderzoeken we verbreding en verdieping.

De verbreding door met VijfsterrenLogistiek voorstellen te maken die de samenwerking intensiveren. De logistieke sector maakt net zo goed deel uit van Regio Noordoost Brabant als

de agrifood-sector. De verwachte innovatiekracht zoeken we juist in de crossovers tussen die twee. Door intensiever samen te werken hopen we innovatie te stimuleren.

Met verdieping bedoelen we vooral een grotere groep MKB-ers aanspreken. Dit willen we organiseren door de kennis over AgriFood Capital/Economie&Innovatie/ Ondernemerslift+ aan bod te laten komen bij de Regio Noordoost en het poho ez in het bijzonder. Zij, bestuurlijk en ambtelijk, zijn de vooruit geschoven posten op de scheidslijn tussen overheid en bedrijfsleven

In de regio bevinden zich innovatieclusters, proeftuinen en living labs die een belangrijke rol vervullen in het realiseren van een (open) innovatiesysteem. Om de innovatiekracht te vergroten wordt een kennis- en businesscentrum ontwikkeld waarbij de toepassing en overdracht van kennis centraal staat. Daarnaast zijn kennisclusters (onderwerpniveau) en uitvoeringsconsortia (op programma- of projectniveau) gerealiseerd, waardoor op de sleutelgebieden transitie en vernieuwing van de AgriFood-keten kan plaatsvinden. Bedrijven en instellingen kunnen beschikken over uitstekende onderzoeksfaciliteiten en faciliterende diensten welke deel uitmaken van het open innovatie-ecosysteem.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bij het onderdeel innovaties ligt de focus op experimenteren. Daarmee creëren we een nieuwe manier van denken en doen die een adequate en vernieuwende aanpak van (toekomstige) vraagstukken mogelijk maakt. Dat doen we door innovatieclusters, proeftuinen en living labs te ondersteunen. Daarnaast richting het MKB onder andere via de inzet van innovatiemiddelen (voorheen REAP),

Investeringsfonds MKB Innovatie

Evenals in voorgaande jaren stellen provincie en regio via de subsidieregeling Economie & Innovatie van de provincie middelen beschikbaar voor MKB-ers ter ondersteuning van samenwerking aan innovatieprojecten. Samen met andere partners in het innovatie-ecosysteem blijven we daarnaast actief zoeken naar aanvullende middelen (subsidies, leningen, investeringen en deelnemingen) om MKB-ers ook op langere termijn te kunnen blijven ondersteunen in hun financieringsbehoefte.

Daarnaast blijven we in 2018 werken aan het verder uitdragen van MKB Innovatie in de regio via de verschillende podia die de regio heeft. Hierbij gaat het naast podia richting het brede publiek en andere ondernemers nadrukkelijk ook richting politiek en andere stakeholders. Presentaties van mooie projecten kunnen tot meer kennis leiden over MKB Innovatie en de mogelijkheden voor ondersteuning en daarmee het gebruik ervan. Daarmee creëren we een grotere betrokkenheid. En daar kunnen de ondernemers uit Noordoost-Brabant van profiteren. Daarnaast zetten we in op:

- Participatie in de pilot voor Triple helix-organisaties begeleid door Platform 31.
- Inventariseren van de problematiek en beschrijven van mogelijke oplossingen.
- Uitvoering voorstellen en delen met andere triple helix-organisaties.

Wat hebben we daarvoor nodig?

Stimuleringsfonds MKB	
Trekker: ?/Simon Maas (NOB/Meierijstad)	
Deelnemers subsidiecomité: Ondernemerslift+, Gemeente ’s Hertogenbosch,	
	Begroting 2018
Ureninzet Regio NOB	640
Apparaatskosten	0
Programmakosten	175.000

3.2.3 Internationale samenwerking

Wat hebben we bereikt?

De Europatafel is in 2017 ontwikkeld tot een Brabantbreed instrument om te komen tot effectieve en efficiënte afstemming en samenwerking op het gebied van agrifood tussen de relevante Brabantse partners. Met de Europatafel als basis is de samenwerking tussen provincie en regio geïntensiveerd. Via diverse consultaties hebben regio en provincie het voortouw genomen in andere de koersbepaling voor nieuwe Europese beleidsontwikkelingen op het brede domein van agrifood. Via meerdere projecten zoals STRING en ACTTiVAte heeft Brabant zich op de kaart weten te zetten als toonaangevende agrifoodregio. AgriFood Capital heeft het Bronze Label verkregen in de Europese Standaard voor Clusterlabels.

Wat willen we bereiken?

Agrofood is een typisch grensoverschrijdend thema. De productie en distributie van voedsel vindt plaats binnen een mondiaal netwerk. Nederland en daarbinnen de regio Noordoost-Brabant neemt daarin een belangrijke positie in en wil in 2020 de topregio in AgriFood zijn. Afgelopen jaren is Agrifood Capital door het intensiveren van het contact met “Brussel” meer in het vizier gekomen bij Europa en andere regio´s met als specialisatie Agrifood. Deze willen graag met ons willen samenwerken. Het blikveld is daardoor verruimd van het provinciale en nationale naar het Europese en (soms) wereldwijde speelveld.
In dat kader heeft het meer gezamenlijk acteren richting Europa en Den Haag samen met netwerkpartners uit Zuid-Nederland meerwaarde. In Europese context moet Noordoost-Brabant als onderdeel van het Zuid-Nederlandse cluster (of Brainport) een van de voorlopers zijn als het gaat om (innovatie in) agrofood. Als voorloper zijn NOB en AFC logische partners voor andere regio’s en clusters om mee samen te werken.

Wat gaan we daarvoor doen?

De samenwerking binnen de Europatafel wordt verder uitgebouwd als platform waar partners binnen Brabant en Zuid-Nederland informatie, kennis en ervaringen uitwisselen. Tevens vindt daar afstemming plaats over gezamenlijk te nemen acties met betrekking tot:

a. Beleidsuitwisseling;

b. Identificeren en binnenhalen van relevante financiering vanuit de EU;
c. Profilering en samenwerking.

Als onderdeel van de Europatafel gaan we samen met netwerkpartners bekijken hoe we meer samen kunnen optrekken op het thema agrifood. Met goede projecten is er aanspraak te maken op Europese fondsen. Evenals in voorgaande jaren zullen we in 2018 in wisselende samenstellingen aan consortia deelnemen met het doel om ondersteund door Europese middelen de strategische agenda van de regio te realiseren. We streven naar 3 - 5 deelnames aan dergelijke consortia.

In het streven om als regio voorop te lopen, houden we aandacht voor de balans met een level-playing field ten opzichte van andere landen binnen de EU. Voor succesvolle beïnvloeding is het nodig om heel scherp te maken voor welke onderwerpen een lobby nodig is en op welke manier de lobby wordt ingezet. In 2018 zullen we door middel van consultaties, papers en werkbezoeken de beleidsvorming in Brussel beïnvloeden. We streven naar … consultaties, papers en werkbezoeken gericht op het versterken van de perspectieven voor een duurzame economische ontwikkeling van onze regio.

Tenslotte zetten we actief in op het ontvangen van buitenlandse delegaties om naast de naamsbekendheid hen ook nadrukkelijk de kracht van de regio en Brabant te tonen en laten ervaren. De ambitie is om daarbij ook in 2018 minimaal een Eurocommissaris te ontvangen in onze regio en minimaal een werkbezoek van de (Nederlandse) Europarlementariërs met agrifood in hun werkpakket.

Wat hebben we daarvoor nodig?

Internationale samenwerking	
Trekker: Wobine Buijs, Gemeente Oss/ Carel Nobbe (NOB)	
Deelnemers Europatafel: Regio Noordoost Brabant (Voorzitter), Provincie Noord Brabant, HAS, WUR, Avans, MSD, Regio West Brabant, Regio Zuidoost Brabant, ZLTO, Gemeente ’s Hertogenbosch, Gemeente Oss, Gemeente Cuijk, Gemeente Boxmeer	
	Begroting 2018
Ureninzet Regio NOB	960
Apparaatskosten	0
Programmakosten	25.000

3.2.4 Bijdragen We are Food en Leisure ontwikkelfonds

Naast genoemde taken is er gevraagd om een extra bijdrage te leveren in de programma's we are food van Agrifood Capital BV (zie daar) en van het Leisure ontwikkelfonds (een van de versnellingsafspraken met Provincie Noord-Brabant). Vrijetijdseconomie is de derde sector van Brabant. Er ligt een ambitieus plan om meer mensen naar Brabant te halen, dat is goed voor de lokale economie en de werkgelegenheid. De Regio Noordoost Brabant is partner in het Brabant Leisure Ontwikkel Fonds (LOF). Het LOF is bedoeld voor de ontwikkeling van bijzondere bestemmingen waar bezoekers de kracht en kwaliteit van food in Noord-Brabant kunnen ervaren. Het themajaar European Region of Gastronomy 2018 is hierin een belangrijke mijlpaal en kan daarmee goed aansluiten op AgriFood Capital.

Bijdragen We are food en Leisure ontwikkelfonds	
	Begroting 2018
Ureninzet Regio NOB	0
Apparaatskosten	0
Programmakosten	200.000

CONCEPT

3.3 (Veerkrachtige) Leefomgeving

Programma	Regio Noordoost Brabant
Deelprogramma	(Veerkrachtige) Leefomgeving
Taken	Regionale aanpak transitie landbouw
	Klimaat, gezondheid, natuur en energie
	Ruimtelijke ontwikkeling

3.3.1 Regionale aanpak transitie landbouw

Wat hebben we bereikt?

Op het gebied van de transitie van de landbouw zijn stappen gezet door als regio een stip op de horizon te benoemen voor een duurzame veehouderij: de gemeenten in NOB willen dat die in 2025 emissie loos is. Op basis van dit regionaal uitgangspunt heeft dit programmaonderdeel de afgelopen jaren vorm gekregen. De volgende onderdelen staan centraal in de regionale aanpak: Duurzame mestverwerking, emissievrije productie, aanpak VAB's, regionale proeftuin 'Agro As de Peel, gezondheid.

In 2017 wordt er t.a.v. :

- Mest: een regionaal mestverwaardingsmodel ontwikkeld
- Emmissievrij: een plan van aanpak emissievrije productie opgesteld
- VAB's: inspiratiebox en voucherregeling ontwikkeld
- Agro As de Peel: diverse innovatieve projecten voorbereid en gerealiseerd, waaronder een nieuw perspectief op circulaire landbouw, bodemprojecten, veerkrachtig landschap

Ook heeft de regio op landelijk niveau aangegeven een proefregio te zijn i.k.v. het nationaal actieplan vitale varkenshouderij. En zijn er initiatieven op het vlak van duurzame bodem.

Wat willen we bereiken?

Bevorderen/ versnellen transitie naar een sociaal, ecologisch en economisch duurzame landbouw. Regionale afstemming/ programmaontwikkeling op de vijf genoemde thema's in onderlinge samenwerking én in de samenwerking met de provincie. Zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau.

Wat gaan we daarvoor doen?

Algemeen

- Per spoor opzetten / verder uitwerken van een programma door de ambtelijk trekkers die inzicht geven in ambitie, doelen/ mijlpalen, strategie, plan van aanpak (planning, mensen, middelen)
- Periodieke ambtelijke en bestuurlijke afstemming kopgroep NOB
- Periodieke bestuurlijke afstemming tussen NOB en ZOB
- Periodieke bestuurlijke afstemming tussen NOB, ZOB, Provincie

CONCEPT

Duurzame mestverwerking:

- Bestuurlijke stip-op-de-horizon
- Ruimtelijke kaders met maatschappelijk draagvlak faciliteren
- Verkenning bedrijfsmodel
- Eigenaarschap agrarische sector
- Collectief bedrijfsmodel voor mestverwaarding

Emissievrije productie:

- Bestuurlijke stip-op-de-horizon (emissievrij 2025)
- Behoefteverkenning en bereidheid bedrijfsinitiatieven
- (Criteria voor) experimenteerruimte, generieke meetmethodiek
- Testen/ ontwikkelen/ toepassen pilotprojecten in bestaande stallen
- Ontwikkelen en voorbereiding nieuw totaalconcept (agro as de peel)

VAB's:

- Voorkomen verrommeling buitengebied en duurzaam hergebruik lege bedrijfsbebouwing
- Creëren bewustwording bij markt en gemeenten
- Doorontwikkeling en implementatie voucherregeling ondersteuning boeren
- Uitvoeren 10 pilotprojecten

Agro As de Peel:

Ontwikkeling van een duurzame circulaire agrarische sector met toekomstperspectief en een daaraan gekoppeld nieuw kwalitatief hoogwaardig Agro As de Peel productielandschap. Het gaat daarbij om de volgende speerpunten:

- Innovatieve en duurzame primaire productie, met transitie veehouderij:
  - Ondersteuning toekomstbedrijven/koploperprojecten op bestaande bedrijfslocaties
  - Inrichting integrale proeflocatie Middenpeelweg met koppeling drie innovatiesporen: transitie zero emissie veehouderij, alternatieve eiwitproductie en biomassaverwaarding.
- Bodemverbetering en verdrogingsbestrijding
- Verbinding natuur, gezondheid en economie
- Energieneutrale productie

In 2018 worden op al deze punten pilotprojecten (door)ontwikkeld en uitgevoerd.

Gezondheid

In nauwe samenwerking met de Omgevingsdiensten Brabant Noord en Zuid oost Brabant (ODBN en ODZOB) richten we ons op het gezamenlijk verzamelen, delen en afstemmen van kennis op het gebied van veehouderij en volksgezondheid, om zo de burgers in de regio Oost Brabant zo goed mogelijk te beschermen tegen volksgezondheidsrisco's vanuit

de veehouderij en van daaruit komen met beleidsvoorstellen voor lokale, provinciale en ook landelijk beleid. Hierin wordt uitdrukkelijk ook samengewerkt met de GGD en provincie (o.a. in relatie tot de 'Health deal')

In de relatie tussen veehouderij en volksgezondheid spelen verschillende thema's en aspecten een rol. We richten ons op de volgende:

- Geurhinder (indirect ziek worden door gevoel van onbehagen als gevolg van geurhinder);
- Belasting door fijnstof en endotoxinen (dode celwandresten van bacteriën die luchtwegklachten bij de mens kunnen veroorzaken);
- Zoönosen (van dier op mens overdraagbare infectieziekten);
- Antibioticaresistentie (voming van bacteriën die niet meer gevoelig zijn voor bepaalde antibiotica).

We ontwikkelen samen enkele pilotprojecten die bijdragen aan een gezondere leefomgeving.

Dit doen we in samenhang met ook andere innovatieve projecten die bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Lopende initiatieven zijn: gezondheidsprogramma's op de Maashorst, blue zone Oss.

Wat hebben we daarvoor nodig?

- Bestuurlijke en ambtelijke trekker per spoor regio en provincie
- Capaciteit + middelen programmaontwikkeling algemeen en per spoor nog nader te bepalen afhankelijk van uitwerking programma. Uitgegaan wordt nu van 10.000 euro per spoor en 10.000 euro voor overkoepelende werkzaamheden. 50.000 euro
-

Vitale landbouw	
Trekkers Vitale landbouw: Marnix Bakermans (Landerd)/ Liesbeth de Theije (NOB) Trekkers Mest: Johan van der Schoot(Gemeente Oss)/? Trekkers VAB's: Peter van Boekel (Bernheze)/ Patrick de Wit (Bernheze) Trekkers emissieloze veehouderij: Ben Brands (Landerd) Rob Verpoort (Meierijstad) Trekkers gezondheid: ?/ODBN Trekkers Agroas de Peel (Mathie van Merwenrode (Uden)/ Michiel Ytsma	
	Begroting 2018
Ureninzet Regio NOB	960
Apparaatskosten	0
Programmakosten	50.000

CONCEPT

3.3.2 Klimaat, gezondheid, natuur en energie

Wat hebben we bereikt?

Afgelopen jaren is er gewerkt aan een programma waarin een elftal integrale gebiedsopgaven vorm hebben gekregen. In deze gebiedsopgaven gaat de ontwikkeling van groene en blauwe opgaven hand in hand gaat met economische ontwikkeling. De gebiedsopgaven inspireren en versterken elkaar door het uitwisselen van kennis en inspireren en het creëren van meer massa door gebundelde acties richting bijv. provincie.

Klimaat

Noordoost Brabant heeft in het najaar van 2015 een klimaatstresstest uitgevoerd. Deze test brengt zaken in beeld als wateroverlast, met schade aan infrastructuur, landbouw en gebouwen, droogte met effecten op de agrarische sector en hittestress met effect op onze gezondheid. Naast het opnemen van de klimaatopgave in de gebiedsopgaven, zoals langs de Maas, zet regio Noordoost Brabant zich vanaf 2017 samen met andere partners in om een koppeling te maken met de agrarische sector, klimaatbestendige steden en het stimuleren van nieuwe initiatieven en concrete innovaties op dit vlak. De eerste stap naar een strategie voor zowel bebouwd als onbebouwd gebied wordt gezet.

Gezondheid

Innovatieprogramma voeding en gezondheid met diverse innovatieprojecten
Verkenning blue zone > programmalijn ‘gezonde en vitale’ regio

Natuur

-11 Integrale gebiedsopgaven waarin de ontwikkeling van groene en blauwe opgaven hand in hand gaat met economische ontwikkeling.
-Twee belangrijke landschappen om van te leren: Groene Woud en Maashorst
-Naast gebiedsopgaven in algemene zin initiëren, stimuleren en leren van initiatieven ‘natuur en economie’: Van Gogh National Park, Brabant bewust (bodem),

Wat willen we bereiken?

Klimaat

Klimaatbestendige en bewuste regio.
Daarbij gaat het om: hitte, droogte, wateroverlast en waterveiligheid.

Gezondheid

In 2017 werkt de regio de uitgangspunten/basisprincipes van de ‘Blue Zone-theorie’ / gezonde en vitale regio verder uit. Het gaat daarbij om een combinatie van Groene leefomgeving (o.a. natuurlijke beweging, maar ook gezondheidslandschappen), voeding (80% regel, bonen en wijn), sociale Cohesie (geloof, geliefden op de 1e plaats, sociale netwerken gezond gedrag) en vitale arbeidsmarkt
Vanuit de verbinding van de lopende programma’s ‘veerkrachtige leefomgeving’, ‘voeding en gezondheid’ en ‘AFC werkt’ zijn er mogelijkheden voor bedrijven en andere organisaties om

hier met innovatieve concepten op in te spelen. Dit versterkt het realiseren van de missie van AgriFood Capital.

Natuur
We zien juist voor (agrarische) ondernemers een sleutelrol in het leveren van 'ecosysteemdiensten', waarmee doelen voor natuur en water en voor de agrifood keten kunnen worden gerealiseerd. We richten ons (ondermeer in de 11 gebiedsopgaven) op het inspireren, het verbinden van partijen en het aanjagen van nieuwe voorbeelden en pilots waarbij een verbinding wordt gelegd tussen (agrarisch) ondernemerschap / bedrijven en investering in landschap, biodiversiteit, natuur (ontwikkeling en beheer), duurzame bodem.

Energie
Gezamenlijk met de Provincie is er behoefte aan de ontwikkeling van een overall-perspectief op duurzame energie. Dit is een randvoorwaarde voor de economie en bedrijvigheid van de toekomst. Ook vanuit preventief oogpunt voor het voorkomen van klimaatverandering is een regionale aanpak van belang.

Wat gaan we daarvoor doen?

Klimaat
-(door)ontwikkelen regionale klimaatstrategie bebouwd gebied (gericht op m.n. hitte, extreme buien)
- (door)ontwikkelen klimaatstrategie onbebouwd gebied (samen met ondernemers, innovaties gericht op voorkomen van/ anticiperen op wateroverlast en droogte)
-Stimuleren van/ ontwikkelen vijftal innovatieve projecten in 3O verband

Gezondheid
-Aanhaken bij / versterken van Brabantse Healthdeal met regiospecifieke 'roadmap' en projecten.
-Aanpak / gerichte projecten i.r.t vitale landbouw/ transitie veehouderij (zie eerder)
-Doorontwikkeling programmalijn 'gezonde en vitale regio' vanuit de programma's groen blauw, vitale landbouw, voeding en gezondheid, vitale arbeidsmarkt.
-Integraal onderdeel van regionale bouwsteen omgevingsvisie
-(door)ontwikkelen innovatieve concepten: gezondheidsprogramma's Maashorst, Blue Zone Oss en mogelijke andere zorg/ voedingsinitiatieven onder andere samen met zorgaanbieders, onderwijs en marktpartijen .

Natuur
-Doorontwikkelen/ stimuleren van integrale gebiedsopgaven, Maashorst, Groene Woud en projecten op samenhang natuur en economie in samenwerking met belangenorganisaties, onderwijs.
-Gebundelde samenwerking, o.a. in Van Gogh National Park
-Uitvoeren programma Brabant bodem bewust

CONCEPT

-Bieden inspirerend podium

Energie
Met kennispartners en bedrijven maken we een regionale energiestrategie voor agrarische bedrijven. Hierbij worden kansrijke verbindingen met een thema als leegstand gelegd.

Wat hebben we daarvoor nodig?

Klimaat, gezondheid, natuur en energie	
Trekker Overkoepelend ?/? Trekker Natuur: Jos vd Boogaart (Gemeente Mill en Sint Hubert)/ ?? Trekker Energie: Peter vd Wiel (Gemeente Boxtel)/ John van Zuijlen Boxtel Trekker klimaat Peter Ketelaars (Waterschap Aa en Maas)/	
	Begroting 2018
Ureninzet Regio NOB	800
Apparaatskosten	0
Deelprogrammakosten Gebiedsopgaven Energie	 250000 50.000

3.3.3 Ruimtelijke ontwikkeling
Regionaal Koersdocument AgriFood Capital
De invoering van de Omgevingswet vraagt om een integrale belangenafweging die maximale aandacht vraagt. De Provincie is met een proces gestart om een Omgevingsvisie te ontwikkelen. Het DNA van de regio en de kernkwaliteiten zijn bekend. Daaruit kan de kracht worden ontleend voor het verwezenlijken van in het bijzonder de transitieopgaven van de komende tijd: klimaatbestendigheid, circulaire economie, emissievrije veehouderij en energieproductie. Het verkenningsdocument vraagt om regionale verdieping op onder meer deze punten. Onderdeel van dit perspectief is de Verstedelijkingsopgave en de wijze waarop de leefbaarheid van de regio als gezond, veilig, duurzaam en veerkrachtig kan worden ingericht.

1. Koersdocument als regionale beleidsagenda richting Brabantse Omgevingsvisie.

2. Koersdocument als inspiratiedocument richting gemeentelijke Omgevingsvisies.

Crosssectorale studies/trajecten
De aard en schaal van diverse onderwerpen kunnen uiteenlopen waar het gaat om interregionale samenwerking. Daarnaast is binnen-regionale samenwerking ook van onderwerpen afhankelijk die minder duidelijk te herleiden zijn naar de ons nu bekende thema's. Om toch op zich

aandienende aangelegenheden in te kunnen spelen zoals Breedband, Agrofood Proeftuin, programma-ontwikkeling Circulaire AgriFood etc. is inzet nodig. Het gat dan om een netwerkbeweging, of voor een operationeel regionaal doel. In het verlengde hiervan kunnen ook ondersteunde activiteiten voor de integratie van onderwerpen op bestuurstafels met de Provincie aan de orde zijn, zoals de energieagenda.

Wat hebben we daarvoor nodig?

Ruimtelijke ontwikkeling	
Trekkers: Rene Peerenboom / Linda IJsseldijk (Uden)	
Deelnemers: Gemeenten	
	Begroting 2018
Ureninzet Regio NOB	1600
Apparaatskosten	0
Programmakosten	25.000

CONCEPT

3.4 Bereikbaarheid en Mobiliteit

Programma	Regio Noordoost Brabant
Deelprogramma	Bereikbaarheid en mobiliteit
Taken	Strategische mobiliteitsagenda
	Basis op orde via regionaal uitvoeringsprogramma

Op het gebied van mobiliteit en infrastructuur gebeurt al veel in Noordoost-Brabant. Technologische ontwikkelingen, veranderingen in ruimtegebruik, nieuwe (klimaat)doelen en een grotere behoefte van mensen aan flexibiliteit zijn van invloed op bereikbaarheid. Onder druk van die ontwikkelingen veranderen de klassieke scheidslijnen tussen vervoerswijzen, tussen wat publiek en privaat is en tussen beleidsterreinen. Werken, recreëren en winkelen vindt steeds vaker plaats op wisselende locaties en worden gecombineerd. Functies van gebouwen en ruimtes staan niet langer vast. Mobiliteitsdiensten, elektrische fietsen en autodelen veranderen de mogelijkheden van mensen om op hun plaatsen van bestemming te komen. Deze ontwikkelingen vragen om aanvullingen en er zijn keuzes nodig: in welke mobiliteitsvormen en infrastructuur we gaan investeren. Daarbij is meer synergie nodig tussen mobiliteit en ruimte en een nieuwe Governance. Bestuurlijk is afgesproken dat in 2018 de Strategische Mobiliteitsagenda verder wordt uitgewerkt en dat op basis daarvan de Governance voor 2018 en verder wordt uitgewerkt. In een uitvoeringsagenda worden afspraken gemaakt over de programmalijnen lobby; onderzoeken; pilots/experimenten; investeringen en basis op orde.

In 2017 zijn de grensvlakken tussen mobiliteit en ruimte op de eerste regionale ontwikkeldag verkend met als resultaat meer bestuurlijke uitvoeringskracht en een uitvoeringsagenda. Provincie, regio, gemeenten en andere partners spreken hierin af waarvoor te lobbyen, wat te onderzoeken, waar te investeren en te experimenteren. De hoofdlijnen voor de Mobiliteitsopgaven zijn strategische (inter-)nationale bereikbaarheid, het verduurzamen en verslimmen van mobiliteit, sociale innovatie voor kleinschalige mobiliteit dicht bij de mensen thuis (verbinding stadland) en ‘meekoppelkansen’ binnen integrale gebiedsopgaven (versterken overige ambities regio met mobiliteit). De basis wordt op orde gehouden middels investeringen via de regionale uitvoeringsprogramma’s (RUP’s). Hiervoor wordt binnen de GGA-samenwerking een uitvoeringsprogramma 2018 afgesproken inclusief financiering.

Wat willen we bereiken?

De hoofdlijnen voor de Mobiliteitsagenda zijn (zie ook het meerjarenoverzicht):

1. Strategische (inter)nationale bereikbaarheid: externe en interne bereikbaarheid, (inter)nationale connectiviteit van economische centra, belangrijke kennisregio’s en agrifoodclusters en sterk daily urban system. Midden Midden ambitie uit regiovisie. Knelpunten Strategische (inter)nationale bereikbaarheid oplossen.
2. Verduurzamen en verslimmen van mobiliteit: uitvoering duurzame mobiliteitsvisie. Gebruiker en kwaliteit van leefomgeving staan centraal. Comodaliteit (multimodaliteit waarbij reiziger centraal staat), slimme en duurzame mobiliteit uitproberen en toepassen, zoals connected ITS (reisinformatie) en maatregelen uit ‘Fiets in de versnelling’ (snelfietsroutes).

3. Sociale innovatie voor kleinschalige mobiliteit dicht bij de mensen thuis (verbinding stadland).
4. Meekoppelkansen binnen integrale gebiedsopgaven (versterken overige ambities regio met mobiliteit).

Om de basis op orde te houden is binnen de GGA-samenwerking een uitvoeringsprogramma afgesproken inclusief financiering van Regionale Uitvoeringsprogramma's. Deze uitvoeringslijn is nodig voor projecten die < 10 miljoen kosten zoals maatregelen/projecten voor het verduurzamen en verslimmen van mobiliteit, sociale innovatie van onderop en de meekoppelkansen. Dit GGA-budget geeft de Mobiliteitsagenda uitvoeringskracht. Door langdurige samenwerking is veel op Brabantse schaal gerealiseerd dat van meerwaarde is voor de mobiliteitsaanpak, zoals de samenwerking binnen:

- Het Brabants Verkeersveiligheidsprogramma NUL verkeersdoden (mensgericht en infra)
- Databeheer (wegen en bushaltes)
- De Brabantbrede Modelaanpak (BBMA), bouw en onderhoud Regionaal Verkeersmodel
- Regionaal Verkeerskundig Team
- Strategisch en Tactisch Ontwikkelteam openbaar vervoer
- Uitvoeringsprogramma ontwikkelingagenda openbaar vervoer

Coördinatoren en gemeenten participeren in deze gezamenlijke uitvoeringsagenda met tijd en geld.

Wat hebben we daarvoor nodig?

Financiën 2018:

1. Doorontwikkeling regionale ontwikkeldag en bestuurlijke vernieuwing mobiliteit en ruimte.
2. Multihelixverkenning snelfiets . Bijdrage Regio NOB €.
3. Mobiliteitsprojecten (GGA) worden gefinancierd vanuit Regionale Uitvoeringsprogramma's. Cofinanciering provincie/gemeenten. De beschikbare provinciale middelen in 2018 zijn: € 3.890.000 (restant 2017) + €2.728.140 (2018)
4. Coördinatoren Bereikbaarheid en Mobiliteit en regionaal werkbudget worden gefinancierd door gemeenten. Provincie draagt € 30.000 bij.

Bereikbaarheid en mobiliteit	
Trekker: Eric van den Dungen (Haaren)/Rian Snijder (GGA)	
	Begroting 2018
Ureninzet Regio NOB	1600
Apparaatskosten	0
Programmakosten	30.000
Bijdrage provincie	6.618.140

3.5 Organisatie en bestuurlijke samenwerking

Programma	Regio Noordoost Brabant
Deelprogramma	Bestuurlijke Samenwerking
Taken	Bestuurlijke ontmoetingen
	Bestuurlijke besluitvorming
	Informeren raadsleden
	Afstemming ambtelijk

Bestuurlijk overleg

In 2017 kwam de Bestuurlijke Regiegroep (BRG) vijfmaal bijeen. Haar kerntaak ligt in bepalen van strategie en beleid van Regio Noordoost Brabant. Zij stelt het jaarplan en begroting 2018 vast en daarmee de opdracht aan de directie van Regio Noordoost Brabant. Ook in 2018 zal het bestuur tenminste vier bijeenkomsten hebben waar naast haar formele taken en bevoegdheden veel ruimte zal zijn voor inzicht- en strategieontwikkeling. Het Dagelijks Bestuur van de regio is verantwoordelijk voor de meer dagelijkse besturing. Vanaf 2017 worden de bestuurlijke overleggen van portefeuillehouders en van de BRG gecombineerd op een ochtend. Ook (leden van) Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Brabant zullen, indien de agenda dat vraagt, worden uitgenodigd bij deze regiodagen. Viermaal per jaar vindt er zo'n regiodag NOB plaats. Deze gebundelde bijeenkomsten maken het mogelijk om meer interactie tussen de verschillende programmalijnen te krijgen. Er kan op deze manier over de inhoudelijke thema's vanuit verschillend bestuurlijk perspectief worden besproken en besloten.

Evaluatie

Het convenant en de uitvoering daarvan is in 2017 geëvalueerd door een midterm review regionale samenwerking Noordoost Brabant uit te voeren. Deze evaluatie wordt door de BRG voorgelegd aan de colleges van burgemeester en wethouders van de convenantpartners. Aan de hand van een financiële en inhoudelijke beoordeling wordt bekeken of de met de samenwerking beoogde doelen efficiënt en effectief worden bereikt en op deze wijze voortgezet.

Deelprogramma Bestuurlijke samenwerking	
Trekker: Ton Rombouts ('s Hertogenbosch)/ Carel Nobbe (NOB)	
	Begroting 2018
Ureninzet Regio NOB	1600
Apparaatskosten	0
Programmakosten Organiseren van bijeenkomsten voor bestuurlijke regiodagen, (klankbordgroep) gemeenteraadsleden, ontmoetingsbijeenkomsten ambtenaren, Pohos	 27000

CONCEPT

4 Programma Arbeidsmarkt

Programma	Arbeidsmarkt
Deelprogramma	Werken van Morgen
Deelprogramma	Talent en Loopbaan
Deelprogramma	Regionaal Werkbedrijf
Deelprogramma	VSV/Kwetsbare Jongeren

Wat hebben we bereikt?

In 2016 ging het regionale arbeidsmarktprogramma AgriFood Capital Werkt! 2016-2020 van start. In 2017 kwamen we op stoom met onder meer strategische personeelsplanning voor werkgevers, loopbaan oriëntatie- en begeleiding in het onderwijs, uitvoering van de banenafspraak door het regionaal werkbedrijf en de aanpak voortijdig schoolverlaten en kwetsbare jongeren. In 2018 zetten wij actielijnen voort, die in 2016 en 2017 in gang zijn gezet. En scherpen wij de koers voor het tweede deel van de programmaperiode aan. Met meer aandacht voor een leven lang leren, in het bijzonder van werkenden en dan met name de middengroep op de arbeidsmarkt, en voor het mkb. Zodat we onze ambitie richting de 'arbeidsmarkt van morgen' kunnen realiseren.

Wat willen we bereiken?

"In 2020 is Noordoost-Brabant topregio in agrifood met een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt, waar:

- Organisaties flexibel inspelen op ontwikkelingen (flexibel)
- Medewerkers zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun loopbaan (flexibel)
- Talent volop kansen krijgt én benut om zich verder te ontwikkelen
- Zoveel mogelijk mensen meedoen (inclusief)"

Door de aantrekkende economie is de arbeidsmarkt in veel sectoren krapper geworden. Daarnaast zet de trend van digitalisering stevig door en raakt veel bedrijven, beroepen en inwoners in de regio, zo bleek uit onderzoek van Avans Hogeschool naar de gevolgen van digitalisering en robotisering op de arbeidsmarkt in Noordoost-Brabant. Vraag en aanbod van werk sluiten steeds moeilijker op elkaar aan. Dit vergt, dat we in de tweede helft van de programmaperiode beter (leren) anticiperen op deze ontwikkelingen én dat we beter omgaan met de talenten die in de regio beschikbaar zijn. We verleggen het accent meer naar preventie van werkloosheid (in plaats van curatie).
Het optimaal benutten, ontwikkelen, binden en aantrekken van talenten staat dan ook centraal in 2018. Alle actoren op de regionale arbeidsmarkt hebben hierin een rol. Primair is het een eigen verantwoordelijkheid van inwoners / de beroepsbevolking om door een leven lang te leren 'up to date', inzetbaar en wendbaar te blijven in een steeds sneller veranderende wereld. Werkgevers, onderwijsinstellingen, werknemersorganisaties, ouders en overheden hebben een rol om hierbij te ondersteunen en zelf ook wendbaar te zijn. Zodat we de talenten in onze regio optimaal kunnen inzetten voor onze economie.
We vervolgen in 2018 onze inspanningen op de bestaande agenda en intensiveren dus de aanpak op het gebied van een leven lang leren. Daarnaast blijven we zoeken naar innovatieve

oplossingen, good practices delen, bouwen aan een sterke duurzame regionale infrastructuur en schakelen op verschillende schalen (regio, provincie, landsdeel, land, Europa). Rode draad blijft: flexibel, talentvol en inclusief.

Wat gaan we daarvoor doen?

Concreet gaan we in 2018 aan de slag met:

Flexibel

- Voorzetten en uitbouwen van het project Strategische Personeelsplanning naar minimaal 50 werkgevers
- Uitvoering van het regionale Talentprogramma voor werkgevers met talentencafés en traineeships voor hoger en middelbaar opgeleid jong talent
- Regionaal mobiliteitsnetwerk van werkgevers met 65 leden
- Uitvoering van het project Duurzame Inzetbaarheid bij minimaal 40 werkgevers in de regio als onderdeel van de regiobrede aanpak Gezonde en Vitale Regio
- Bewustwording van 200 regionale mkb-bedrijven als het gaat om de gevolgen van digitalisering voor bedrijfsvoering en personeel, bijvoorbeeld door inspiratiesessies voor werkgevers en hun medewerkers.

Talentvol

- Uitvoering van de regionale aanpak Loopbaanoriëntatie en –Begeleiding, met name op scholen voortgezet onderwijs in Noordoost-Brabant (samenhang, verbinding, kennisdeling, netwerk) en in samenwerking met het mkb (pilots) en ouders (beeldvorming, eigen verantwoordelijkheid)
- Inzet van de dienstverlening van het Servicepunt Leren en Werken voor een leven lang leren van inwoners van de regio (o.a. loopbaanadvisering, van werk naar werktrajecten, instroomarrangementen)
- Doorontwikkeling naar een duurzaam ‘regionaal loopbaancentrum’ voor een leven lang leren van inwoners van de regio, gebruik makend van good practices elders in het land (zoals leren en werken, house of skills en werknemersservicepunt)
- Ontwikkelen en verduurzamen van publiek-private samenwerkingsverbanden tussen onderwijs en bedrijfsleven (o.a. leven lang leren), zoals voor procestechniek en bouw
- Bewustwording bij inwoners van de arbeidsmarktregio gericht op de noodzaak van een leven lang leren (digitalisering, beroepen van morgen, future skills)

Inclusief

- Optimaliseren van het Regionaal Werkbedrijf, waaronder verdere professionalisering en integratie van het Werkgeversservicepunt, gebruik van de matchingsapp, samenwerking met AANtWerk en toepassing van innovaties. Dit leidt tot 5.161 ingevulde banenafspraken en circa 9.000 plaatsingen van werkzoekenden.
- Opzet van nieuwe en versterking van bestaande social enterprises met nieuwe verdienmodellen gericht op de waardecreatie voor mensen, zoals Verspild Talent en MPlooy Veghel (voorheen Dienstencentrum Veghel)
- Afronding van het regionaal sectorplan met de plaatsing van 450 werkzoekenden en 350 werkenden naar (ander) werk in kansrijke sectoren. Evaluatie met aandacht voor aanbevelingen richting een duurzame regionale infrastructuur ‘regionaal loopbaancentrum’

- Extra impuls voor aanbodversterking van niet werkende werkzoekenden, o.a. statushouders, niet uitkeringsgerechtigden en ouderen. We sluiten primair aan bij de behoefte en kansen in de regio en maken daarbij zoveel mogelijk gebruik van beschikbare subsidies voor doelgroepen.
- Uitvoeren van het aangescherpte beleid social return 3.0 waarmee jaarlijks 75 werkzoekenden via regionale inkoop worden geplaatst. Alle gemeenten in de regio hebben een PSO certificaat.
- Verder uitvoeren van de vier speerpunten uit het regionaal plan Voortijdig Schoolverlaten en Kwetsbare Jongeren met in 2018 accent op intensivering van de samenwerking onderwijs – arbeid – zorg.
- In 2017 lag de focus op het in beeld brengen van 'oude' voortijdig schoolverlaters. In 2018 gaan we het ondersteuning aanbod beter toesnijden op de behoefte van deze jongeren, mede aan de hand van het Perspectiefpact (van MBO raad en NRTO). We borgen hierin ook de regionale aanpak Jeugdwerkloosheid.

Ontwikkelopgaven
- Kansen benutten voor het ontwikkelen, aantrekken en binden van internationaal (georiënteerd) talent, onder meer via de Europatafel van AgriFood Capital en in samenwerking met Brainport
- Vergroten van het gebruik en de toepasbaarheid van het arbeidsmarktdashboard (o.a. uitbreiding met competenties en realisatie van dashboards) voor onder meer inwoners, werkgevers en onderwijsinstellingen in de regio als stimulans en ondersteuning bij een leven lang leren
- Uitvoering van de in 2017 ontwikkelde doe-, kennisdelings- en lobbyagenda van Brainport Network (Zuidoost-Nederland), waarmee we met andere regio's fundamentele vooruitgang willen boeken op thema's als 'anticiperen van inwoners en bedrijven op arbeidsmarktontwikkelingen' en 'internationalisering'
- Optimaliseren van de werkgeversdienstverlening in de arbeidsmarktregio door meer afstemming in werkgeverscontacten, branding en dienstverlening van de verschillende projecten en uitvoeringsorganisaties in AgriFood Capital
- Versterking van de regionale samenwerking tussen de beleidsvelden economie en arbeidsmarkt, onder meer via werkgeversbenadering, reshoring en expatcentre
- Bijdrage aan het realiseren van de versnellingsafspraken Provincie - AgriFood Capital, met name op de onderdelen 1. Verbinden van innovatieve hotspots, 2. Agrifood Executive Program en 3. Innovatieve aanpak leegkomende agrarische gebouwen (werk voor bedrijfsbeëindigers)
- Verkennen van kansen en subsidiemogelijkheden o.a. voor de nieuwe kabinetsperiode
- In 2018 komen wij met een tussenevaluatie van het arbeidsmarktprogramma AgriFood Capital Werkt! 2016-2020 op basis waarvan wij een eventuele doorontwikkeling voorbereiden in 2019.

Communicatie
We informeren de stakeholders in de arbeidsmarktregio via diverse communicatie kanalen over resultaten, ontwikkelingen, good practices, plannen en subsidiemogelijkheden, onder meer via de nieuwsbrief AgriFood Capital, social media, websites, infoflits, jaarlijks netwerkevent en andere ontmoetingen. In 2018 is er extra aandacht voor de nieuwe colleges en raden van de gemeenten in Noordoost-Brabant én voor de inwoners van de arbeidsmarktregio.

Wat hebben daarvoor nodig? Het Arbeidsmarktfonds

Bovenstaande realiseren wij met de inzet van de volgende financieringsbronnen in het Arbeidsmarktfonds AgriFood Capital Werkt!:

- Gemeentelijke inwonerbijdrage van 1,= per inwoner van de regio
- Provinciale subsidie arbeidsmarkt
- Rijkssubsidies o.a. Sectorplan, Convenant VSV en GGZ
- Europese subsidies, namelijk ESF
- AgriFood Capital

Het bedrijfsleven en het onderwijs dragen bij in uren (niet gekapitaliseerd) om de ambities binnen hun programmalijnen en het totale programma te realiseren.

Het Arbeidsmarktfonds AgriFood Capital Werkt! bedraagt in 2018 bijna 6.000.000 euro, bestaande uit:

- De gemeentelijke inwonerbijdrage (€ 607.000,= in 2018) wordt bestemd voor 1. Een klein, slagvaardig en faciliterend programmateam, 2. De coördinatie van het Regionaal Werkbedrijf inclusief Servicepunt Leren en Werken en 3. Ontwikkelopgaven en concrete projecten
- De provinciale subsidie voor 2018 (€ 600.000,=) wordt met name ingezet voor de programmalijnen Werken van Morgen en Talent en Loopbaan
- De Rijkssubsidie wordt gebruikt voor de programmalijn VSV/Kwetsbare jongeren (ongeveer €1.300.000,=), de cofinanciering van het sectorplan van de regio (€ 700.000,=) en stimulering van de regionale samenwerking GGZ en Werk en inkomen (€ 90.000,=)
- In 2018 doen we minimaal één nieuwe ESF aanvraag Actieve Inclusie voor de scholen Voortgezet Speciaal Onderwijs en Praktijkonderwijs. Het ESF programma voor gemeenten loopt door vanuit 2017 (€ 2.800.000,=). Voor ESF dienen deze partners zelf 50% van de kosten te financieren (€2.800.000,=). De regio onderzoekt de mogelijkheden voor aanvragen ESF Sociale Innovatie / Transnationale Samenwerking.
- AgriFood Capital draagt financieel (€ pm) bij aan het regionale Talentprogramma.

Programma arbeidsmarkt	
Trekkers: Kees van Geffen (Oss), Huib van Olden (’s Hertogenbosch)/ Irene Ravenhorst / Karin van Meer en Veronique Scharenborg	
	Begroting 2018 in €
Ureninzet Regio NOB	80
Kosten	Ca 6.000.000
Baten: Bijdrage Regio Noordoost Brabant Baten bijdragen derden: Europa Rijk Provincie	 607.000 2.800.000,= 2.090.000,= 600.000,=

Portfolio AgriFood Capital Werkt! 2016-2020

Voor nadere uitleg wordt verwezen naar het uitgebreide jaarplan van AFC Werkt!

Het jaarplan 2018 wordt begin 2018 door het voorzittersoverleg vastgesteld

FLEXIBEL **TALENTVOL** **INCLUSIEF**

Werken van Morgen werkgevers	Talent en Loopbaan onderwijs	Regionaal Werkbedrijf overheid-werkgevers	VSV/Kwetsbare Jongeren overheid-onderwijs
Strategie en HR o.a. strategische personeelsplanning (SPP)	Loopbaanoriëntatie en -begeleiding	Banenafspraken	Overgangen onderwijs
Duurzame inzetbaarheid en vitaliteit	Aansluiting Kennispact 3.0, BEAGLE, Ondernemerslift+, Growcampus in de regio	Werkgeversdienstverlening o.a. WSP, Servicepunt Leren en Werken	Overbelaste jongeren
Talent o.a. talentencafés en talentprogramma's	Regionaal loopbaancentrum	Aanbodversterking werkzoekenden o.a. statushouders, nuggers en ouderen	Stage- en leerwerkplekken o.a. werkend leren
Mobiliteit o.a. regionaal mobiliteitsnetwerk		Social enterprises o.a. Verspild Talent	Arbeidstoeleiding
		Jeugdwerkloosheid o.a. Perspectiefpact	
Technologie en innovatie o.a. bewustwording gevolgen digitalisering voor mkb en inwoners, PPS en Techniekpact			
Nieuwe concepten en ontwikkelopgaven: o.a. Talent, Internationalisering, Flexicurity			
Sectorplan regio Noordoost-Brabant en Europese subsidies			
Arbeidsmarktdashboard			

5 Programma AgriFood Capital BV

Programma	Agrifood Capital B.V.
Deelprogramma	Excellente arbeidsmarkt
Deelprogramma	Sterke bedrijvigheid
Deelprogramma	Betekenisvolle innovaties
Deelprogramma	Inspirerend Podium

Inleiding

Op verzoek van de Bestuurlijke Regie Groep (BRG) Noordoost Brabant wordt de begrotingscyclus van de regionale samenwerking meer in lijn gebracht met die van de deelnemende gemeenten. Dit betekent dat in het voorjaar een jaarplan en begroting op hoofdlijnen wordt vastgesteld. De basisfinanciering vanuit het regiofonds van AgriFood Capital BV maakt hier deel van uit. In dit kader is bijgaande kadernota opgesteld waarin op hoofdlijnen jaarplan en begroting van AgriFood Capital BV is weergegeven. Nadere uitwerking in de vorm van een definitief jaarplan zal in het jaarplan door de Stichting AgriFood Capital en de RvC van AgriFood Capital BV worden vastgelegd en vastgesteld.

Wat hebben we bereikt?

Over het periode voorjaar 2016 tot en met voorjaar 2017 zijn met betrokkenheid van AgriFood Capital BV de volgende resultaten gerealiseerd;

Excellente arbeidsmarkt (People)

- Ontwikkeling van een topopleiding in de agrifood; het AgriFood Executive World Program dat naar verwacht begin 2018 van start zal gaan, uitgevoerd door Businessschool IESE (Barcelona) en Wageningen UR;
- Ontwikkeling en implementatie van het arbeidsmarktdashboard dat inzicht geeft in (beleidsmatige) ontwikkelingen van de regionale arbeidsmarkt (op Brainport Network-niveau);
- Start werkgeversproject ‘Strategische Personeelsplanning’ vanuit AgriFood Capital Werkt! met deelname van 15 bedrijven uit de regio.

Sterke bedrijvigheid (Business)

- ontwikkeling en pilot-uitvoering van het AgriFood Scale-up programma voor agrifoodbedrijven met groeiambitie na hun start-upfase. Deelname van 7 bedrijven van binnen en buiten de regio;
- Doorontwikkeling van een aantal test- en ontwikkelfaciliteiten voor bedrijven en onderwijsinstellingen in de regio: Grow Campus, 360 Veghel, HAS Comsumerlab, T.A.S.T.E (smaaklab) en Avans Innovative Studio’s;
- Realisatie regionaal Logistics House (gevestigd in Oss) en aantrekken businessdeveloper voor acquistie van bedrijven en netwerkversterking m.n. op gebied van kennis- en opleidingen. Mede gevoed door de AgriFood Logistics Board;
- AgriFood Financieringstafel; een netwerk van financieringsspecialisten in de regio om daarmee een betere toegang tot kapitaal voor bedrijven met financieringsvraagstukken in de regio mogelijk te maken.

CONCEPT

Betekenisvolle innovaties (innovation)

Innovatieprogramma voeding&gezondheid (*Healthy Food):*

- Start project "Foodsquad Open Doors" (OPZuidfinanciering totale omvang € 2,4 miljoen); ontwikkeling van ondernemersacademie met test- en ontwikkelfaciliteiten voor gezonde voeding;
- Pilotproject "Eet je Vitaal"; een gezondheids- en vitaliteitsprogramma, uitgevoerd o.a. bij Rabobank Uden-Veghel;
- Realisatie financieringsplan voor verdere doorgroei Smaakcentrum Cuijk in de regio

Innovatieprogramma Smart Food (cross-over technologie)

- Start Acttivate (Horizon2020 financiering totale omvang € 5,1 miljoen) waarin met Europese clusters MKB-bedrijven begeleid gaan worden in ontwikkeling en toepassing van voor hen nieuwe technologie (uit andere sectoren). Voorbereiding openstelling call medio 2018 voor 5 MKB-bedrijven uit onze regio;
- Begeleiding ontwikkeling varkensstal van de toekomst (Big Developments) in Boekel (OPZuid project, totale omvang € 2,6 miljoen);
- In samenwerking met Brainport Development wordt cluster ontwikkeld waar agrifood-bedrijven uit onze regio gaan samenwerken met high tech-bedrijven uit de regio Eindhoven.

Innovatieprogramma cross-over circulaire economie (Circular Food)

- Regionale visie op een meer circulair voedselsysteem in de regio opgesteld (i.s.m. Metabolic);
- Mestverwaardingsrapportage met "blue-print" van mestbewerkingspaden in de regio opgesteld;
- Deelname aan projectteam The Source Shakers; een netwerk dat bedrijven helpt om hun verspillingsvraagstuk op een ondernemende wijze binnen en buiten hun eigen bedrijf aan te pakken, verbonden aan 360 Veghel.

Inspirerend Podium (Inspiration)

- Online-publicatie van de geactualiseerde AgriFood Capital Monitor;
- Realisatie van de 2de Dutch AgriFood Week; zowel nationale samenwerking als een podium voor 23 events in onze regio met meer dan 3000 deelnemers/bezoeken. Met 3 eigen producties: Keukenbazen, Food100 en Open Doors.
- Vanuit toekenning Europese Regio voor de Gastronomie ontwikkeling van themajaar "We Are Food 2018" in samenwerking met de Provincie Noord Brabant.

Wat betekenen deze resultaten voor 2018 en verder?

Op basis van onder meer deze resultaten zijn een aantal constateringen te trekken die voor AgriFood Capital BV van belang zijn voor 2018 en verder;

- Mede gevoed door de blijvend aantrekkende economie in de regio (in 2017 naar verwachting +2,6%) zal er ook in de nodige dynamiek zijn waarbij overheden,

kennisinstellingen en het bedrijfsleven een beroep doet op de triple helix voor support. Het aantal verzoeken tot het leveren van menskracht, financiële bijdrage of anderszins zal groeien.

- Uitgaande van de bestaande afspraken binnen de regionale samenwerking zullen voor de periode tot aan 2020 de beschikbare financiële middelen beschikbaar gesteld aan AgriFood Capital BV vanuit het regiofonds gelijk blijven aan het niveau zoals bepaald in 2013 bij de start, zijnde € 1 miljoen.
- We zijn er in geslaagd om naast deze financiële bijdrage vanuit de gemeenten/waterschappen ook middelen vanuit andere overheden en bedrijfsleven beschikbaar te krijgen voor initiatieven vanuit de regio. Voor de 3 projecten met EU co-financiering betreft het alleen al circa € 6 miljoen. Dit is van belang voor de regio, maar leidt niet automatisch tot vergroting van de middelen van AgriFood Capital BV aangezien onze inspanningen met name in de aanloop naar het verwerven van deze middelen zijn.
- Uitgaande van de situatie van toename van supportbehoefte bij gelijkblijvende middelen betekent dit voor AgriFood Capital BV dat er keuzes gemaakt moeten worden. Dit om te voorkomen dat er een te sterke versnippering van inzet van menskracht en middelen ten koste gaat van resultaat en impact.
- Een tweede constatering is dat na ruim 3 jaar AgriFood Capital er veel in beweging is gebracht op het gebied van groei en innovatie in agrifood. Daarmee groeit het belang van goede coördinatie en waar nodig regie op verschillende processen en initiatieven, ook in relatie tot de rest van Brabant. Het bestuur van de Stichting AgriFood Capital zou nadrukkelijker nog dan voorheen deze coördinerende rol op zich moeten nemen om daarmee de effectiviteit van de inspanningen en investeringen in de regio te waarborgen.

Wat willen we bereiken 2018?

De Opdracht

De opdracht aan AgriFood Capital luidt ook voor 2018: versterk en ontwikkel het agrifood-ecosysteem in Noordoost Brabant zodat bedrijven en instellingen optimaal kunnen inspelen, groeien en innoveren in het ontwikkelen, produceren en vermarkten van smaakvolle, gezonde en duurzame voeding opdat daarmee zowel economische waarde wordt gecreëerd en maatschappelijke uitdagingen op het gebied van voeding, gezondheid en duurzaamheid worden aangepakt.

Ontwikkelen van een regionaal ecosysteem

De strategie van de regio zoals vastgelegd in 2013 is nog immer actueel en relevant. Daarbinnen wordt voorgesteld om vanuit de triple helix met name de inzet van mensen en middelen te richten op het ontwikkelen en versterken van het regionale agrifood-ecosysteem. Daarmee positioneert het bestuur van de Stichting AgriFood Capital zich vooral als een “strategic board” op systeemniveau en haar uitvoeringsorganisatie AgriFood Capital BV als “ecosysteemontwikkelaar”.

Een definitie van een regionaal ecosysteem zoals door de OESO gehanteerd wordt is: *“Een verzameling samenhangende ondernemende spelers, marktpartijen (bijv. bedrijven, banken), instituties (bijv. kennisinstellingen en overheden) en processen (bijv. aantal start-ups en groeibedrijven, aantal succesvolle ondernemers, de ondernemende ambitie en de acceptatie van succes), die in hun formele en informele verbindingen van invloed zijn op de prestaties van de regionale ondernemende omgeving”.*

Op basis van de strategische agenda uit 2013 wil Noordoost-Brabant een regionaal ecosysteem van topformaat ontwikkelen gericht op het creëren van zowel economische als maatschappelijke waarde met de aanwezige agrifoodketen als motor voor groei en innovatie.

Onderscheidend zijn in smart-, healthy en circular food.

Inhoudelijk wordt daarbij gekozen voor de domeinen *smart food, healthy food* en *circulair food*.

In *smart food* staat de verbinding tussen agrifood en high tech centraal. Deze cross-over wordt gezien als de ontwikkeling met de meeste impact op de agrifoodsector voor de komende 15 jaar. Zowel de primaire land- en tuinbouw als de voedingsindustrie zal "slimmer" moeten worden ingericht, gebruik makend van het Internet of Things/dataficatie. Hiermee kan de technologie in de agrifoodsector worden ingezet voor zowel verbetering van efficiency als het creëren van nieuwe waarden op basis van nieuwe keten- en verdienmodellen. De sterke aanwezigheid van beide sectoren in de regio (waaronder ook de primaire sector en de machinebouw) in onze regio maakt deze cross-over uiterst relevant. Onderliggende thema's hierbij zijn IT&big data, smart farming en smart foodprocessing

In *healthy food* staat de verbinding tussen agrifood en gezondheid centraal. Een structurele verschuiving is zichtbaar in consumentenwaardering. Bestaande waarden als prijs, smaak en gemak blijven belangrijk, maar er is een toenemend belang van de waarden als gezondheid en vitaliteit van zowel mens als dier. Ook hierbij is een verbinding met ICT en high tech van belang om de ontwikkeling van bijvoorbeeld doelgroepenvoeding mogelijk te maken. Onderliggende thema's zijn voeding op maat, vitaliteit en eiwittransitie.

In *circulair food* draait het om grip te krijgen op de schaarser wordende grondstofstromen. Het reduceren van voedselverspilling staat daarbij hoog op de agenda. Het feit dat in onze regio de gehele agrifoodketen aanwezig is, biedt een goede uitgangssituatie in de preventie van reststromen alsook in het (opnieuw) verwaarden hiervan.

Elementen van een ecosysteem

Het regionale ecosysteem voor deze agrifood-domeinen wordt gevormd door 5 elementen die reeds in de Strategische Agenda (2013) zijn benoemd;

- Excellente arbeidsmarkt (People)
- Sterke bedrijvigheid (Business)
- Betekenisvolle Innovatie (Innovation)
- Veerkrachtige leefomgeving (Basics)
- Inspirerend Podium (Inspiration).

Het bestuur van de Stichting AgriFood Capital is de "strategic board" voor alle elementen van het ecosysteem. Uitvoering van diverse programma's en projecten vinden plaats door een breed scala van partijen. Daarbinnen richt AgriFood Capital BV zich met name op de elementen Business, Innovation en Inspiration

Wat gaan we doen in 2018?

Op basis van de indeling van de strategische agenda zal de inzet in 2018 vanuit AgriFood Capital BV met name op de volgende programma's en projecten worden ingezet.

Excellente Arbeidsmarkt (People)

- In uitvoering brengen van de eerste editie van het AgriFood Executive World Program;
- Doorontwikkeling van het Arbeidsmarktdashboard (i.s.m. Brainport Network);

Sterke bedrijvigheid (**Business)**

- Doorontwikkelen (kwalitatief en kwantitatief) van de bestaande MKB-ondernemersprogramma's voor starters en groei-bedrijven (scale-up). Dit mede met als doel om daarmee continuering van een aantal activiteiten die thans door Ondernemerslift+ worden uitgevoerd naar de toekomst toe te waarborgen;
- Het ontsluiten van bestaande test- en ontwikkelfaciliteiten in de regio i.s.m. Grow Campus en waar mogelijk initiatieven voor nieuwe test- en ontwikkelfaciliteiten ondersteunen (mogelijk als onderdeel van een "innovatiehotspot", zie bij innovatie);
- Groei in het aantal behandelde casussen van het AgriFood Financieringstafel (i.s.m. Brainport Network) o.a. grotere omvang van het netwerk van "financials" in onze regio om daarme de toegang tot kapitaal voor MKB-bedrijven te verbeteren.

Betekenisvolle Innovaties (Innovation)

In opdracht van Provincie/BOM en samen met andere Brabantse partners realiseren van een uitvoeringsprogramma op de ontwikkelthema's *smart food* (gestart in 2017), *healthy food* en *circular food.* Binnen *smart food* richten we ons met name op de cross-over met high tech systems door verbinding met Brainport Eindhovenregio en op dataficatie (in agrifood en in logistiek). Binnen *healthy food* is het centrale thema 'voeding op maat". Voor *circulair food* richten we ons op het meer circulaire maken van de primaire voedselproductie in onze regio en op het tegengaan van voedselverspilling.

Mede tot stand brengen van een aantal kansrijke hotspots voor innovatie in de regio die een belangrijke impuls moeten gaan geven aan de genoemde innovatiethema's en daarmee de aantrekkelijkheid van ons regionale ecosysteem vergroten.

- Voor *smart food* is thans in ontwikkeling: Future of Food (foodprocessing, Land van Cuijk); Big Developments (varkensstal van de toekomst, Boekel), Open Data Lab (HAS Den Bosch), Livestock Research & Innovation Centre (HAS, WUR, TUe).
- Voor *healthy food* zijn er ambities voor een Future Food Brewery (Den Bosch)/centrum voor doelgroepenvoeding en zal Food Squad Opens Doors (ondernemersacademie) opgezet en uitgevoerd gaan worden, mede in het kader van het gelijknamige OPZuid programma.
- Voor *circular food* zijn in ontwikkeling Agro-As de Peel (Landerd/Uden) en 360 (centrum voor tegengaan van voedselverspilling en verspild Talent, Veghel).

Voor al deze, en mogelijk andere initiatieven geldt dat het eigenaarschap bij een consortium van partijen dient (te komen) liggen en dat AgriFood Capital hierbij een ondersteunende rol kan vervullen in de ontwikkelfase.

Inspirerende Podia (Inspiration)

- I.s.m. de Provincie realisatie van het programma behorende bij het Europese Jaar voor de Gastronomie in Brabant in 2018 onder de naam: "We Are Food 2018". Het programma omvat een publieksprogramma (dat onder projectleiding staat van Visit Brabant) en een

ontwikkelprogramma (“de Brabantse Keukens”) waarvan AgriFood Capital BV de projectleiding heeft.

- Uitvoering van de 4de Editie van de Dutch AgriFood Week in Noordoost Brabant met eigen producties zoals Food100, Keukenbazen en Open Doors en het bieden van en podium voor events die betrekking hebben ‘wat er morgen op ons bord ligt”.
- Initiatieven gericht op gebiedsbranding en communicatie, zowel binnen als buiten de regio van de resultaten van AgriFood Capital.

Wat hebben we nodig?

Zoals aangegeven gaat AgriFood Capital BV uit van de uitvoeringsovereenkomst zoals afgesloten voor de periode 2017-2020. Hierin is vastgelegd dat voor realisatie van het jaarplan aan de regio € 1.006.000,- gefactureerd kan worden te betalen uit het Regiofonds. Voor exploitatiekosten is binnen dit bedrag maximaal 25% beschikbaar. Op basis hiervan ziet de begroting voor 2018 op hoofdlijnen als volgt uit:

Programma Agrifood Capital BV	
Trekkers: Ton Rombouts (’s Hertogenbosch)/ Roel Schutten (AFC BV)	
	Begroting 2018 in €
Ureninzet Regio NOB	0
Bestuur, organisatie, communicatie	230.000
Kosten Programma:	
Kosten Deelprogramma Arbeidsmarkt	100.000
Kosten Deelprogramma Sterke bedrijvigheid	300.000
Kosten Deelprogramma Betekenisvolle Innovatie	261.000
Kosten Deelprogramma Inspirerend Podium	300.000
Baten Bijdrage Regio Noordoost Brabant	1.006.000
Baten bijdrage derden:	
Provincie	100.000
Rabobanken	50.000
EU-subsidies	35.000

CONCEPT

6 Organisatie

Organisatie	
Taken	**Communicatie**
	Financieel beheer
	Directie, secretariaat, huisvesting

6.1 Inleiding

De werkorganisatie van de regio NOB bestaat uit secretariaat, administratie, controlling, en communicatie. Verder zijn er een coördinator voor regelingen met subsidiestromen en europese aangelegenheden, vier secretarissen van de portefeuillehoudersoverleggen: Arbeidsmarkt, duurzame leefomgeving, Economie en bereikbaarheid en mobiliteit en een directeur, die ook de secretarisrol van het Dagelijks Bestuur en de Bestuurlijke Regiegroep verzorgt. Voor de thema's Groen en blauw, Transitie veehouderij, Circulaire economie, Omgevingsvie en voor het begeleiden van de versnellingsafspraken die met de provincie Noord Brabant worden gemaakt zijn programma/ projectleiders aangesteld. Dat geldt ook voor het project Europese regio van de gastronomie en regionale vertegenwoordiging in provinciale overleggen en bij Ondernemerslift+.

6.2 Communicatie

Samen op weg naar een communicatieve agrifood regio

Een van de kritische succesfactoren voor regionale ecosystemen is de mate waarin ze worden (h)erkend als broedplaats voor groei en vernieuwing. **Communicatie & Branding** ondersteunt hierin door de corporate identiteit en het imago van AgriFood Capital te versterken en door betrokkenheid bij ondernemers, overheden, kennisinstellingen en stakeholders te stimuleren. Met als doel: de continuïteit van de triple-helix samenwerking te bevorderen.

Wat hebben we bereikt in 2017?

In 2017 is de nieuwe basis voor corporate communicatie op orde gebracht. Na de vernieuwde corporate story en brandmovie (2016), is een heldere merkenstrategie uitgewerkt en zijn er communicatiespelregels opgesteld. Ook is de huisstijl verder doorontwikkeld. Om eenduidige communicatie van/over AgriFood Capital te bevorderen, hebben we een communicatietoolkit gemaakt. We lanceerden een nieuwe website met een frisse en eigentijdse look&feel. Deze website maakt het mogelijk om activiteiten, resultaten en ervaringsverhalen van AgriFood Capital beter zichtbaar te maken. Ook is er een verkenning uitgevoerd voor een meerjarige campagne voor regiobranding (door de BV). Tot slot is de basis gelegd voor een gedegen contentstrategie.

Wat willen we bereiken in 2018?

In AgriFood Capital is én blijft partnerschapsbeleving ('familiegevoel') de basis voor een succesvolle triple-helix samenwerking. Het onderkennen van het gemeenschappelijke en het samen vieren van successen delen dragen hier in belangrijke mate aan bij. Daarnaast moeten deze successen anderen inspireren om mee te doen. Ambassadeurschap is daarom het sleutelwoord voor 2018. Betrokken ondernemers, overheden en kennisinstellingen met

succeservaringen maken goede ambassadeurs en daarmee goede storytellers. Zo maken we de regio communicatiever.

Wat gaan we doen?

Nu de basis van de corporate communicatie op orde is (tools en middelen), kunnen we het nut en de noodzaak van de regionale samenwerking bij de verschillende doelgroepen nog beter zichtbaar maken. Hiervoor rollen we de in 2017 ontwikkelde contentstrategie verder uit. De ambassadeurs worden hier actief in betrokken. Waar mogelijk, sluiten we aan bij de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek naar een meerjarige brandingscampagne (2017). Uiteraard blijft de '3-V strategie' de onderliggende basis van al onze communicatie: Verhelderen (corporate identiteit / imago), Verbinden (partnerschapsbeleving) en Versterken (ambassadeurschap). Met storytelling als bouwsteen van de communicatie.

De belangrijkste communicatiemiddelenmiddelen die we inzetten zijn: bijeenkomsten & events ('ontmoetingen'), corporate website, communicatietoolkit, nieuwsbrieven en social media. Daarnaast voeren we een actief persbeleid. Via Public Affairs en Lobby bouwen we verder aan relaties met voor AgriFood Capital belangrijke beslissers en beïnvloeders; op regionaal, nationaal en internationaal niveau.

Wat hebben we nodig?

Communicatie	
Trekker: Christine Veraart	
	Begroting 2018
Ureninzet Regio NOB	1280
salariskosten	80.000
Programmakosten	25.000

6.3 Financieel beheer

In het convenant tussen de samenwerkingspartners is afgesproken dat de administratie van de regio Noordoost Brabant plaatsvindt door de gemeente 's Hertogenbosch. Deze administratie vindt plaats op grootboeknummer. Dit geeft onvoldoende (dagelijks) inzicht in de baten en lasten en de ontwikkelingen daarin om voldoende financieel te kunnen sturen. Om volgens de afgesproken administratieve en controlerende regels te kunnen werken vindt het financieel beheer daarom door de regio Noordoost Brabant plaats. De capaciteit hiervoor wordt ingehuurd. Een administrateur en een controller zorgen voor de strategische en dagelijkse afhandeling van de inkomende en uitgaande geldstromen.

Financieel beheer	Begroting 2018
Ureninzet Regio NOB	0
salariskosten	50.000
Programmakosten: Accountant/ Gemeente ‘s Hertogenbosch	40.000

6.4 Directie en secretariaat huisvesting

De werkorganisatie is gehuisvest op de Grow Campus in Agri&Food Plaza te ’s-Hertogenbosch. Facilitaire zaken worden hier afgenomen. De werkorganisatie wordt begeleid door een secretariaat.

Directie, Huisvesting en secretariaat	Begroting 2018
Ureninzet Regio NOB	2720
Kosten	
Directie	110.000
Secretariaat	120.000
Kantoorkosten	10.000
Facilitair	15.000
Huur	65.000

CONCEPT

7 Begroting 2018

7.1 Inkomsten

Conform het convenant leveren de partners jaarlijks een bijdrage van € 4,00 per inwoner per jaar in het Regiofonds storten. Gemeente Heusden en de Waterschappen dragen niet bij aan de 1€ voor de arbeidsmarkt. Ze zijn namelijk geen onderdeel van de Arbeidsmarktregio Noordoost Brabant. In onderstaande tabel zijn de bijdragen per convenantpartners opgenomen.

Inkomsten Convenantpartners	# Inwoners 1-1-2016*	Bijdrage Regiofonds €	Bijdrage Arbeidsmarkt €	Te facturen €
Bernheze	30256	3	1	121024
Boekel	10413	3	1	41652
Boxmeer	28342	3	1	113368
Boxtel	30337	3	1	121348
Cuijk	24703	3	1	98812
Grave	12381	3	1	49524
Haaren	13904	3	1	55616
Heusden	43516	3	0	130548
Landerd	15290	3	1	61160
Meierijstad	79234	3	1	316936
Mill en Sint Hubert	10831	3	1	43324
Oss	90364	3	1	361456
s-Hertogenbosch	150899	3	1	603596
Sint Anthonis	11612	3	1	46448
Sint Michielsgestel	28585	3	1	114340
Uden	41387	3	1	165548
Vught	26191	3	1	104764
Subtotaal	645673			2549464
Bijdrage Waterschappen (6,5% van de 3€ bijdrage)				125906
Subtotaal bijdrage convenantspartners				2675370
Bijdrage derden aan AFC BV				185.000
Bijdrage AFC BV aan organisatiekosten Regio NOB				130.000
Bijdrage AFC werkt aan organisatiekosten Regio NOB				80.000
Overschot jaarrekening 2016				160.000
Totaal				**3.220.370**

7.2 Uitgaven

De begroting van de uitgaven voor 2018 is uitgesplitst naar de verschillende onderdelen van de regionale samenwerking.

Begroting Uitgaven Regio Noordoost Brabant 2018 in €		
A	Programma Regio NOB	
A1	Deelprogramma Economie	
A11	Taak Economische strategie	80.000
A12	Taak investeringsfonds MKB	175.000
A13	Taak Internationale samenwerking	25.000
A14	Taak bijdragen WAF en LOF	200.000
A2	Deelprogramma Leefomgeving	
A21	Taak Transitie landbouw	50.000
A22	Taak klimaat, gezondheid, natuur, energie	300.000
A23	Taak ruimtelijke ontwikkeling	25.000
A3	Deelprogramma Mobiliteit & Bereikbaarheid	30.000
A4	Deelprogramma Bestuurlijke samenwerking	27.370
B	Programma Arbeidsmarkt	602.000
C	Programma Agrifood Capital	
C1	Deelprogramma Arbeidsmarkt	100.000
C2	Deelprogramma Bedrijvigheid	300.000
C3	Deelprogramma Innovaties	261.000
C4	Deelprogramma Podium	300.000
C5	Bestuur, organisatie, communicatie	230.000
D	Organisatie	
D1	Taak communicatie	105.000
D2	Taak financieel beheer	90.000
D3	Taak Directie secretariaat huisvesting	320.000
Totaal		3.220.370

7.3 Begroting Personeel 2018

Inzet gemeenten Regionale samenwerking Noordoost Brabant	Benodigd FTE
A Programma Regio NOB	
A1 Deelprogramma Economie	
A11 Secretariaat voeren PoHo economische ontwikkeling	0,4
A11 Coördinatie Kopgroep detailhandel/kantoren	0,1
A11 Begeleiden programma Innovatieve hotspots	0,2
A11 Coördinatie Kopgroep bedrijventerreinen	0,1
A12 Coördinatie investeringsfonds MKB	0,2
A13 Coördinatie europatafel	0,2
A14 Coördinatie WAF	0,2
A14 Coördinatie LOF	?
A2 Deelprogramma (Veerkrachtige) leefomgeving	
A2 Secretatiaat PoHo DLO	0,5
A21 Coördinatie kopgroep transitie landbouw	0,3
A21 Coördinatie thema mest	0,4
A21 Coördinatie emissieloze veehouderij	0,2
A21 Coördinatie thema Vrijkomende agrarische bebouwing	0,4
A21 Managen gebiedsopgave Agroas De Peel	0,5
A22 Coördinatie kopgroep groenblauw/ klimaat/ gezondheid	0,4
A22 Begeleiden uitwerking Regionale Energieagenda	0,2
A22 Begeleiden gebiedsopgaven	3
A23 Secretariaat voeren poho Ruimtelijke ontwikkeling/RRO	0,3
A23 Coördinatie werkgroep strategie	0,1
A23 Coördinatie werkgroep omgevingsvisie	0,2
A3 Deelprogramma Bereikbaarheid en mobiliteit3	
A3 Secretariaat voeren PoHo GGA	0,6
A3 Begeleiden totstandkoming Mobiliteitsagenda	0,2
A4 Deelprogramma bestuurlijke samenwerking	
A4 Monitoring en coördinatie versnellingsafspraken	0,4
A4 Ondersteunen bij jaarplan/ agenda's BRG, DB, KBG, Cpen	0,4
B Programma Arbeidsmarkt	
B1 Secretariaat voeren PoHo	0,8
D Organisatie	
D1 Medewerker communicatie	0,8
D2 Financieel beheer	0,3
D3 Secretariaat	4
D3 Directie	1